

חידושי הראב"ד

קלו

שדחף את חברו לבור לדעת רב בעיני דמיית בהבלא וחשבינן להבלא דבור לבעל השור. ומאי דקשיא ליה נמי לדעת שמואל ליהוי כנתקל בבור ונפל לאחוריו הבור דפטר, לא כלום הוא. דהא מקול (זכיייה) [כרייה] קאמר, שאלמלא מקול הכרייה לא היה נתקל בבור.

וקשיא לי לימא נפל לאחוריו בבור איכא ביניהו, דליכא הבלא כדאיתא לקמן, ואיכא למימר דומיא דחופר קאמר כדקתני במתניתין. הא דקתני במתניתין, אם כן למה נאמר בור מה בור שיש בו כדי להמית וכו', קשיא לי האי לישנא. ונראה לי דלא גרס, אם כן למה נאמר בור, אלא הכי גרס ולא נאמר בור וכו', כלומר ולא נאמר בור לדוקא, אלא שכל החפירות נלמד ממנו מה בור שנאמר בו והמת יהיה לו, בבור דקא עביד מיתה קאמר רחמנא, אף כל דקא עביד מיתה, ואם איתא להאי לישנא, איכא למימר דסתם בורות לא עבדי אינשי פחותין מעשרה מפני שמחזיקין מעט מים, אף הנך כולו מחזיקין יותר מפני ארכן ורחבן וזויותיהן ועושין אותן פחותין מעשרה, ולפיכך נלמד מבור מה בור סתמו עשרה טפחים ויש בעשרה כדי להמית, דהא כתיב והמת יחיה לו, אף כל בעשרה שיהא בהן כדי להמית, ורישא הכי מפרשא, אם כן למה נאמר בור לימא חפירה סתם, אלא מה בור סתמו עשרה וקא עביד מיתה אף כל וכו'.

כל הנני למה לי צריכי, קשיא לי תינח לדעת רב אלא לשמואל מאי צריכי, דאי נפל על אפיה הא איכא חבלא וחבטא, ואי נפל על אחוריה חבטא מיהא איכא ולגבי חבטא כולו כי הדדי נינהו, ונראה לי, שאין חבט מיתה כשהוא נופל על אפיו מפני הללו של כרס ועוד ידיו ורגליו מגינות עליו, שאין כרסו נבקעת גם השדרה אינה נשברת בנפילה זו, ולקמן בשמעתא מוכחא להא מילתא במילתיה דרב נחמן הילכך כשהוא נופל על פניו אינו מת אלא מהבלא, ולהכי צריכי כולו, אף לשמואל, אי נמי כגון דמלו ספונגין דלית בהו חבטא וכי מיית בהבלא מיית.

משום דכריכא עגלה, אבל שיחין אית להו זויות, מיהו צרים הם וארוכים יותר מרחבם.

תנן היו פחותין מעשרה טפחים ומת פטור מאי לאו דנפל על אחוריה ומת בחבטא, ואפילו הכי אם הוזק בו חייב, אלא דנפל על אפיה ומת בהבלא ולית ביה הבלא למיתה, אי הכי אם הוזק בו חייב, וכי יש בהבלא לחלק בין מיתה לנזקין, אמר ליה אין, יש בהן הבל לנזקין ואין בהן הבל למיתה.

איתיביה רבא לרב נחמן היו פחותין מעשרה טפחים וכו', מאי לאו דנפל לאחוריה ומת בחבטא, אלמא אין חבט מיתה בפחות מ' טפחים, לא דמית מהבלא דנפל לאפיה וליכא הבל מיתה, מיהא שמעינן דהיכא דאיכא דנפל על אפיה לית ביה חבט מיתה כלל, דאי אית ביה מאי תירוץ דרב נחמן הא אית ביה חבט מיתה, אלא דאיכא למידחי להאי מילתא דאיכא למימר דרב נחמן כרב סבירא ליה, בור שחייבה עליו תורה